LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
Број 5 ● фебруар 2013. ● www.legeartis.rs

Берза за почетнике

Заштита личних података

... ПЛУС

ПРОДАЈА ПРАВНОГ ЛИЦА У СТЕЧАЈУ

НОВИ ЗАКОН О ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

ЈАВНИ УГОВОР У ЈПП ПРОЈЕКТИМА

ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ И ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА

ПРАВНА ЛИЦА И НЕМАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА

Интерна ревизија
Алати и изазови ефикасне управе

Судски поступци
Преглед новина у Кривичном законику

Кредити
Швајцарска ноћна мора

Образовање
Како спречити вршњачко насиље?

LEGE ARTIS
ИНГ-ПРО

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2334-6140

Година I, број 5
ФЕБРУАР 2013.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грцић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
проф. др Здравко Петровић
др Владимир Козар
др Горан Илић
др Љиљана Рудић-Димић
мр Жељко Албанезе
Бранислав Пејчић
Вук Перовић
Дејан Гавриловић
Јелена Чолић
Ненад Цвјетићанин
Смиљана Грујић
Снежана Ћушић

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази електронски једанпут месечно (12 бројева у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Када су увођене нове биометријске личне карте, можда помало параноично, нисам имао никакву дилему да желим да ми се изради управо модел без чипа, јер ме је ужасавала и сама помисао да би моји подаци могли да буду свима доступни, да и не помињем могућност да би тамо неко мени ирационалан (!?) могао да има сталан увид у све моје активности. Параноично или не, тек запањујући је податак о бројности свих оних ситуација у којима своје (врло) личне податке драговољно остављамо и тамо где је то потребно, али и тамо где за то нема ама баш никаквог основа. Уосталом, прочитајте текст *Тајност и заштита личних података* (стр. 8), јер у вама можда побуди нека сасвим нова размишљања.

Ко од нас није пожелео да тргује на берзи? Истовремено привлачно и врло ризично, трговање на берзи за многе је и даље велика непознаница. Ево нашег покушаја да вам приближимо овај чудесни свет (стр. 22).

Нови Закон о јавним предузећима тежи професионализацији рада ових привредних субјеката и, дакако, њиховој што већој транспарентности (стр. 82), а својим новим изменама Кривични законик (стр. 64) иде у корак са међународним стандардима и препорукама, али и са новим друштвеним потребама.

У овом броју говоримо и о: правним лицима и нематеријалној штети, вршњачком насиљу, привременим мерама у споровима повреде интелектуалне својине, изазовима ефикасне управе, структури и садржини јавног уговора у ЈПП пројектима...

...уз већ уобичајени *Портал читалаца* (стр. 14).

Читајте и даље LEGEARTIS!

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**
Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

подразумевају рачунарски програми, односно ауторска дела која се могу употребити у електронском облику.

Интернет пиратерија подразумева употребу интернета за илегално копирање и дистрибуцију неауторизованог софтвера (укључујући рекламирање, понуду, набавку и дистрибуцију пиратизованог софтвера).

Студија међународне аналитичарске куће за информационе технологије IDC показала је да је у 2007. години стопа пиратерије у Србији износила 76%, и да је опала за два процента у односу 2006. годину. Процењује да је због овако високе стопе пиратерије домаћа економија претрпела губитке у износу од 72 милиона долара, углавном кроз ненаплаћена пор... потраживања.

На листи земаља са стопом пиратерије већом од 25% (*Watch*) налази се изузетно велики број земаља, међу којима ... Аустралија, Канада, Чиле, ... Индонезија, Пакистан, ... Индија и Руска Федерација.

На листи земаља са стопом пиратерије већом од 25% (*Watch*) налази се изузетно велики број земаља, међу којима се: Аустралија, Канада, Чиле, Индонезија, Пакистан, Индија и Руска Федерација.

које наступају на нашем тржишту и везане су за следеће показатеље:

а) губици у оствареном приходу и броју радних места проузроковани пиратеријом;

б) процене сигурности страних иницијалних или даљих инвестиција.

Само у једној по... заплени одузе...

музичких дискова који носе заштићени музички, ауторски садржај (*General Disc Technology*, 2002).

Ниво музичке пиратерије у 2005. години, износио је 80%, с проценењим тржишним губитком од 12,5 милиона америчких долара (за тадашње ... и Црне Горе).

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или делу), односно ... ступају на снагу и/или се одложено ... целости или у делу:

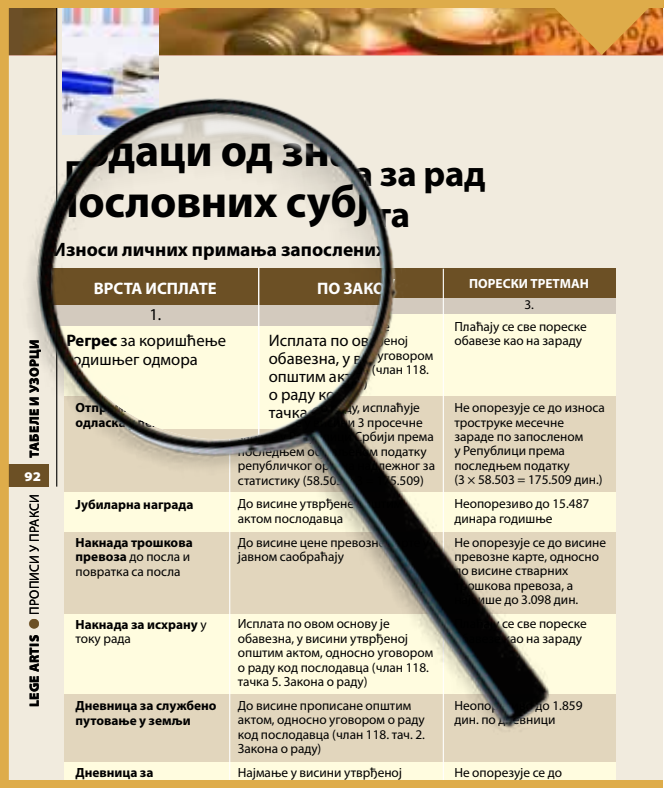
друг... условима које мора да испуњава ... односно огранак привредн... основан... „Службеном гл... ична школа који ви... 24. 5. 2012. године.

– ступа на снагу 24. 10. 2012. године

● Правилник о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки исп...

КАЛЕНДАРИ...
- ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА
- ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА
- ДОГАЂАЈА

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ МОДЕЛИ ПРАВНИХ АКАТА

...даци од зн...а за рад ...пословних суб...та

...износи личних примања запослени...

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО...	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.		3.
Регрес за коришћење ...одишњег одмора	Исплата по ов...еној обавезна, у ... уговором општим ак... (члан 118. о раду ко... тачка ...у, исплаћује	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отп... одласк...	...и 3 просечне ...рбији према ...м податку ...ежног за статистику (58.50... ...6.509)	Не опорезује се до износа тростуке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (3 × 58.503 = 175.509 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до 15.487 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозн... јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно ...о висине стварних ...шкова превоза, а ...више до 3.098 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тачка 5. Закона о раду)	...се све пореске ...ао на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2. Закона о раду)	Неопо... ...до 1.859 дин. по д...евници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

Приредио
МР ЖЕЉКО АЛБАНЕЗЕ
саветник за економска питања
radni.odnosi@legeartis.rs

На основу члана 202. Закона о раду, директор _____
_____ (*назив и седиште послодавца*)
_____ (*име и презиме*) из _____ (*место становања и адреса послодавца*) и
закључују _____ (*адреса*),

УГОВОР О ДОПУНСКОМ РАД...

Члан 1.

_____ (*име и презиме, врста стручне спре...*) ...ен с пуним радним временом у _____ (*назив и с... послодавца*) прима се на рад до једне трећине пуног радног времена у _____ (*назив послодавца*) за обављање _____ (*опис посла*), почев од _____ 2012. године.

Радно време износи недељно _____ (*број*) сати. Распоред ди... радног времена утврђује се _____ (*навести како*).

Члан 2.

За време обављања допунског рада именовани има право на нов... ...наду у висини од _____ динара без пореза и доприноса (*нето*).

Новчана накнада из става 1. овог члана исплаћује се ...ивима утврђеним _____ (*општим актом послодавца*) ...исплату зарада, а најмање једанпут месечно.

Члан 3.

За време рада по овом уговору именовани има право на пенз... ...валидско осигурање, као и право на безбедност и заштиту живота и здравља на ...ду с прописима.

Члан 4.

Рад по основу овог уговора престаје _____.

Члан 5.

Овај уговор је сачињен у 4 (*четири*) истоветна примерка од којих 1 (*један*) задржава

Цене легализације по зонама и намени објекта

СТАНОВАЊЕ				
Накнада	**Екстра зона**	**прва зона (екстра)***	**друга**	**трећа**
Магистрална мрежа	24.325	10.425 (16.217)	9.034	7.646
Примарна и секундарна мрежа	19.901	8.529 (13.267)	7.393	6.254
Укупно	**44.226**	**18.954 (29.484)**	**16.427**	**13.900**

КОМЕРЦИЈАЛНА ДЕЛАТНОСТ				
Накнада	**Екстра зона**	**прва зона (екстра)***	**друга**	**трећа**
Магистрална мрежа	51.239	25.347 (34.160)	17.879	13.112
Примарна и секундарна мрежа	19.901	8.529 (13.267)	7.393	6.254
Укупно	**71.140**	**33.876**	**25.272**	**19.366**

ПРОИЗВОДНА ДЕЛАТНОСТ				
Накнада	**Ек...**	**прва зона**	**друга**	**трећа**
Магистрална мрежа		25.347	17.87...	13.112
Примарна и секундарна мрежа		8.529	7.393	6.254
Укупно		**33.876**	**25.272**	**...366**

ОБЈЕКТИ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ				
Накнада	**...зона**	**прва зона**	**друга**	**...ећа**
Магистрална мрежа	...5	7.063	5.266	...794
Примарна и секундарна мрежа	...1	8.529	7.393	...254
Укупно		**15.592**	**12.659**	**...048**

Напомена: Износи су у динарима по квадратном метру. ...ју екстра зону

су у граду Београду утврђене ... Одлуком о одређивању зона на територији града Београда („... Службени лист града Београда ...2009, 45/10 и 54/11). ...ани и то да су из...

...грађевинск... ...плаћа грађевинског ...ра 2012. периоду до 60 ме... ...кључи до ... децембра сно у периоду до 240 меся... ...без обзира стамбени простор без обзира на попусте к... ...нтуално на површину и пословни про... претходно ост...

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

др Горан Илић, заменик Републичког јавног тужиоца
„Требало би очекивати спорења у судској пракси око тога шта је истоврсно кривично дело."

др Љиљана Рудић-Димић, консултант за ауторско право
„На захтев носиоца права који учини вероватним да је његово ауторско или сродно право повређено, или да ће бити повређено, суд може да одреди привремену меру."

Ненад Цвјетићанин, адвокат
„Алармантна је чињеница да просечан грађанин Србије остави током живота своје личне податке на чак 300.000 различитих места и адреса – од великих јавних институција, преко банака и пошта, па све до приватних фирми."

др Владимир Козар, доцент на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду
„У поступку по ванредним правним лековима обавезно је адвокатско заступање од стране квалификованог стручног лица – адвоката, због потребе правосуђа и адвокатуре за ефикаснијим и стручнијим радом."

проф. др Здравко Петровић, редовни професор на предмету право осигурања на Правном факултету Универзитета Медитеран у Подгорици
„У судској пракси присутна су размимоилажења када је реч о праву правног лица на накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа."

Јелена Чолић, специјалиста за корпоративно управљање
„Главна предност једног оваквог метода приватизације јесте та што је предмет продаје (стечајни дужник) ослобођен свих обавеза, а то значи да купац купује само активу."

Бранислав Пејчић, стручњак за јавно-приватно партнерство
„Дефинисању јавног уговора треба приступити с посебном пажњом, зато дајемо детаљна упутства за његово сачињавање и опсежан коментар уговорних одредаба."

Дејан Гавриловић, председник Удружења банкарских клијената „Ефектива"
„Иако се на први поглед чини да индексирање стамбених кредита у швајцарским францима одговара банкама као повериоцима, дубља анализа показује да се на тај начин повећава и кредитни ризик банке."

У овом броју...

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

8 Тајност и заштита личних података

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

14 Имате питање? Имамо одговор!

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

16 Швајцарска ноћна мора

22 Берза за почетнике

АУТОРСКО ПРАВО

28 Привремене мере и мере обезбеђења у судским споровима повреде интелектуалне својине

БУЏЕТИ

36 Алати интерне ревизије и изазови ефикасне управе

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

46 Структура и садржина јавног уговора у пројектима јавно-приватног партнерства

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

58 Право правних лица на накнаду нематеријалне штете

64 Преглед новина у Кривичном законику

69 Заступници и пуномоћници правних лица у парничном поступку

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

76 Продаја стечајног дужника као правног лица

82 Нови Закон о јавним предузећима

ОБРАЗОВАЊЕ

90 Вршњачко насиље

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

98 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Корисни модели правних аката

102 Одлука о покретању поступка ликвидације

105 Одлука о покретању поступка процене ризика на радном месту и радној околини

107 Уговор о пуномоћству

109 Уговор о трговинском заступању

РУБРИКЕ

3 Уводна реч

4 Из прве руке

5 Међу ауторима у овом броју...

27 Прослишавање

42 Календар важења правних аката

44 Порески календар

101 Календар догађаја

Тајност и заштита личних података

Тајном се сматрају истинити и непознати подаци о чињеницама, средствима и поступцима из сфере интимности власника тајне, коју он због остваривања законом дозвољених циљева чува и штити, а закон пружа кривичну санкцију за неовлашћено откривање и коришћење тајне

Скоро свакодневно различити државни органи, банке и друга привредна друштва траже од наших грађана: личне податке, нерetко и фотографије, а дешавало се да неки послодавци захтевају од својих запослених да оставе чак и отиске шаке. Ове податке они складиште и њима располажу на начин који није до краја регулисан нашим позитивним законодавством, с обзиром на неусклађеност прописа, а да ли је заиста неопходно предати своје податке, као и која су ваша права када их једном предате, сазнаћете у тексту који следи.

Право на заштиту података о личности део је права на приватност које је почело да се развија седамдесетих година прошлог века, пре свега у земљама западне Европе и САД, као део развоја ширег корпуса људских права која се односе на заштиту права на приватност. У том периоду настаје познати Бејкеров модел закона у Великој Британији, као и Закон о заштити података о личности немачке државе Есен.

Овај процес је окончан доношењем закона о заштити података о личности, који се називају законима прве генерације, а којима је предвиђено да свако има право да ужива у свом личном миру и приватности.

Данас су на снази закони тзв. четврте генерације којима је предвиђено да поред поменутог права на заштиту приватности, грађанин има и активну (контролну) улогу у вези с подацима о личности који се односе на њега.

Извори правне заштите

Универзална декларација о људским правима коју су донеле Уједињене нације значајно место даје праву на приватност, те чланом 12. предвиђа следеће: „Нико се не сме изложити произвољном мешању у приватни живот, породицу, стан или преписку, нити нападима на част и углед. Свако има право на заштиту закона против оваквог мешања или напада."

Надаље, Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода чланом 8. регулише право на приватност: „Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других."

Други став цитираног члана прецизира **у којим се случајевима може ограничити право на приватност**. Наиме, то су заштита националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, спречавање нереда или криминала, **заштита здравља или морала, или заштита права и слобода других**, а поред тога уведен је **и специјални захтев да ти услови морају бити приписани законом и неопходни у демократском друштву**. С обзиром на то да су поменути услови изузеци, који ограничавају право на приватност, они се морају врло рестриктивно тумачити.

Када се говори о тајном податку мора се имати у виду да је он најчешће ускладиштен или забележен у електронском облику.

Остала законом неовлашћена лица могу да вам забране или ограниче улаз у сопствене пословне просторије уколико не оставите отисак прста на за то предвиђеним апаратима.

Проблем заштите података о личности посебно долази до изражаја у случају када банке своја потраживања према грађанима уступају агенцијама за наплату дуговања. У складу са Законом о облигационим односима, банке су, под одређеним условима, као и било који други повериоци, овлашћене да своја потраживања продају заинтересованим лицима, као што су агенције за наплату потраживања. Сагласност дужника приликом продаје потраживања није неопходна, већ их је неопходно само обавестити о томе како би знали коме морају да изврше обавезу.

Треба имати на уму да банке приликом одобравања кредита узимају бројне податке о личности клијента, које уступањем потраживања преносе поменутим агенцијама. То су најчешће подаци који се тичу места становања, запослења, висине примања, брачног стања, старости и сл. Наиме, приликом уступања података о личности новом руковаоцу, мора се водити рачуна да то буду само они подаци који су неопходни ради остваривања нове сврхе обраде, односно наплате потраживања, а не и други подаци које су банке евентуално прикупиле. Руковаоци подацима дужни су да предузму све законом предвиђене мере заштите података, а претходни руковалац дужан је да у поступку предаје података упозори наредног руковаоца о посебним мерама заштите које су предузете. Такође, треба напоменути да се подаци који се прикупе приликом утврђивања идентитета лица могу чувати само за време које је потребно и за намену за коју се лични подаци обрађују. Битно је знати да се у раду наших банака с клијентима примењују прописи који су донети пре доношења Закона о заштити података о личности и важећег Устава и нису усклађени с њима. Прикупљање и обраду података о личности својих клијената банке врше на основу општих услова пословања банке, а не, како је то предвиђено чланом 42. Устава, под условима који су уређени законом.

Уместо закључка

Достојанство личности и право на приватност, као основно људско право, могу лако бити угрожени прикупљањем личних података, јер је, упркос законској регулативи, ово подручје људских права подложно злоупотреби. Право на приватност обухвата једно од основних, неотуђивих и апсолутних људских права свакога појединца, којим се обезбеђује интегритет и дигнитет људске личности. Смисао заштите приватности јесте у очувању тајности и слободе правног живота.

Посматрајући позитивноправна решења из правног система РС у области заштите тајних података можемо закључити да, с једне стране, многобројни прописи из ове области нису усаглашени са савременим општеприхваћеним међународним стандардима и упоредноправним искуством, што за последицу има неодговарајућу заштиту националних тајних података, а с друге стране, то доводи до отежане сарадње у процесу размене тајних података с другим државама и међународним организацијама.

У сваком друштву постоје одређени подаци и информације које остају недоступне јавности и које су изузете из обавезе достављања на увид грађанима, и као такве су проглашене тајним, због чега је током дуге историје човечанства тајни податак представљао једно од основних средстава моћи у рукама власти.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да питања можете поставити коришћењем одговарајућих е-адреса у заглављу тематских рубрика. Настојаћемо да одговоримо на свако од њих!

Радни односи и социјално осигурање

П: *Да ли се под повредом на раду, након доношења Одлуке Уставног суда којом се брише чл. 33. ст. 5. Закона о здравственом осигурању, подразумевају одлазак на посао, долазак с посла и професионална обољења?*

О: Уставни суд је на седници одржаној 18. 10. 2012. године донео Одлуку којом је утврдио да одредба члана 33. став 5. Закона о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 107/2005, 109/2005 – испр. и 57/2011 – даље: Закон) није у сагласности са Уставом Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 98/2006 – даље: Устав) и потврђеним међународним уговором. На основу одредбе члана 168. став 3. Устава, одредба члана 33. став 5. Закона престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда. Ова одлука је објављена у „Сл. гласнику РС”, бр. 110 од 20. 11. 2012. године.

На које одредбе се односи одлука Уставног суда?

Према члану 33. став 4. Закона о здравственом осигурању, повреда на раду, у смислу овог закона, јесте свака повреда, обољење или смрт настала као последица несреће на послу, односно као последица сваког неочекиваног или непланираног догађаја, укључујући и акт насиља који је настао услед рада или је повезан с радом и који је довео до повреде, обољења или смрти осигураника која је наступила одмах или у периоду од 12 месеци од дана настанка повреде на раду. Став 5. овог члана (који је гласио: „Под повредом на раду у смислу става 4. овог члана не подразумевају се професионална обољења, као и повреде при доласку, односно повратку са посла.”), по Одлуци Уставног суда РС, престао је да важи 20. 11. 2012 године.

Наиме, по схватању Уставног суда из одредаба Устава и потврђених међународних уговора произлази да повреде на раду, професионална обољења, као и повреде при доласку и повратку с посла представљају случајеве привремене спречености за рад у којима запослени има право на накнаду утврђено одредбом члана 69. став 3. Устава и да право на накнаду зараде у случају привремене спречености за рад спада у круг права која су, према одредби члана 18. став 2. Устава, зајемчена Уставом и непосредно се примењују, с тим да се законом може прописати начин њиховог остваривања али тако да се ни у ком случају не утиче на суштину зајемченог права. С друге стране, држава је ратификовањем Конвенције међународне организације рада број 121 о давањима за случај несрећа на послу и професионалних болести (даље: Конвенција), преузела обавезу да у свом законодавству пропише осигуране случајеве ако су настали због несрећа на послу или професионалне болести наведене у члану 6. Конвенције, као и да према одредби члана 7. став 1. Конвенције пропише дефиницију „несреће на послу” која ће садржавати услове у којима се несрећа приликом доласка и повратка с посла сматра као несрећа на послу.

Према томе, након ове измене у Закону, под повредом на раду сматрају се и повреде које се догоде при доласку, односно повратку с посла, као и професионална обољења. У складу са одредбом члана 74. тачка 2) Закона о здравственом

Швајцарска ноћна мора

Чини се да би у решавању проблема кредита индексираних у швајцарским франциима ускоро могло доћи до консензуса супротстављених страна. Постојеће стање, свакако, не одговара кредитним дужницима, али је више него јасно да и банкама отежава постојеће пословање

Некада најповољнији облик задуживања, стамбени кредити у „швајцарцима" данас представљају ноћну мору свима онима који су се задужили у овој валути. Корисници ових кредита суочили су се са две невоље: наглим скоком курса франка и једностраним увећањем камате од стране банке. Истина, нису све банке то чиниле, али оне које то јесу озбиљно су утицале на финансијски положај својих клијената, угрожавајући њихову егзистенцију и могућност редовне отплате, али су истовремено покренуле и лавину незадовољстава и иницијативу грађана да концентришу и удруже своје снаге и искуство у покушају да се поврати неосновано наплаћени новац.

Дакле, сага о стамбеним кредитима индексираним у швајцарским франциима креће од 2006. године. У почетку су ти кредити нуђени у оквиру стандардне понуде банака, можда и у подједнакој мери с кредитима индексираним у еврима. Тек 2007. и 2008. године ови кредити доживљавају праву експанзију и банке крећу у знатно агресивнију кампању нуђења ових облика кредитног задуживања. Ове околности се поклапају с неописивом потребом грађана за бољим животом на почек и решавањем стамбеног питања, у ситуацији када се економска слика Србије поправљала из године у годину. Цене некретнина вртоглаво расту, јагма за становима је у сталном порасту и они се продају још док су само део пројекта о изградњи. У року од само неколико месеци догађало се да цене станова у истом делу града порасту и до 30%.

Банке су ту прилику искористиле појачаном понудом стамбених кредита, с обзиром на чињеницу да је највећем делу становништва то био једини начин за решавање стамбеног питања. У тој понуди предњачили су кредити индексирани у франциима. Каматна стопа била је нешто повољнија у односу на кредите индексиране у еврима, па је та кредитна могућност од самог почетка била знатно прихватљивија за будућег корисника. И саме банке су кумовале у случају било каквих недоумица, истицањем података да је франак најстабилнија валута. Често је клијенту саопштавано и да не испуњава услове за добијање кредита у еврима, те да зато постоји резервна опција кредита у франциима, који је уз то и повољнији. Ко би се тада могао надати потопу који ће убрзо уследити?

У периоду у ком су ови кредити одобравани грађанима, према расположивим подацима, укупно је пласирано око 25.000 ових кредитних производа. С обзиром на то да је намена ових кредита куповина стана или куће, реално је очекивати да је минимум 50.000 људи директно везано за отплату ових кредита (мисли се на супружнике, без деце). Овом броју треба додати кредите у франциима пласиране привреди, ауто кредите и лизинг уговоре.

Свим овим кредитима заједничко је једно: корисницима је рата, посматрано у динарима који је званична и једина валута платног промета у Србији, удвостручена у односу на период када је кредит подигнут. Дакле, ако је 2008. године рата кредита износила 400 франака, што је тада било око 20.000 динара, по курсу од 50 динара за један франак, данас та иста рата од 400 франака износи око 37.600 динара, што представља

Корисници кредита имају могућност да траже раскид уговора на основу института промењених околности из члана 133. Закона о облигационим односима.

је уговарање валутне клаузуле начелно допуштено сагласно члану 395. ЗОО-а, њено дејство је у конкретном случају неопходно посматрати у светлу начела о једнакости узајамних давања из члана 15. ЗОО-а.

Нагли пораст вредности швајцарског франка, који је шпекулативног карактера, допринео је да се однос узајамних давања између банака и корисника кредита поремети у корист ових првих. Реч је о једном облику неоснованог обогаћења, јер валутна клаузула није допринела само очувању реалне вредности главнице дуга, већ и значајном увећању изнад реалне вредности, ако се раст номиналне вредности главнице у динарима пореди са осталим параметрима (растом курса других валута, стопом инфлације, тржишном ценом некретнина које су биле предмет куповине путем кредита, итд.).

Корисници кредита имају могућност да траже раскид уговора на основу института промењених околности из члана 133. ЗОО-а. Ако после закључења уговора наступе околности које знатно отежавају извршење обавезе једне стране, или ако се због њих не може остварити сврха уговора, а у једном и у другом случају у тој мери да је очигледно да уговор више не одговара очекивањима уговорних страна и да би по општем мишљењу било неправично одржати га таквим какав је, страна којој је отежано испуњење обавезе, односно страна која због промењених околности не може остварити сврху уговора, може захтевати да се уговор раскине. Уговор се неће раскинути ако друга страна понуди или пристане да се услови уговора правично измене и то би могло бити једно од најреалнијих решења за овај проблем, да се остатак кредита нивелише у неком реалном износу, који би у обзир узео параметре у складу с начелом једнакости узајамних давања.

Резултат раскида уговора састоји се у томе да свака страна враћа оно што је примила. Банка тако добија натраг износ одобреног кредита, а корисник кредита плаћене ануитете. Како су обе стране своје обавезе извршавале у динарима, враћају се динарски износи, увећани за законску затезну камату од дана исплате до дана враћања (члан 132. ЗОО-а). Како су у питању истородне обавезе, извршило би се пребијање, односно корисник кредита би банци требало да исплати само разлику између одобреног износа кредита увећаног за затезну камату и плаћених ануитета, такође увећаних за затезну камату.

Износ који би корисник кредита требало да плати је свакако мањи од износа који би банка потраживала ако би корисник кредита престао са отплатом кредита, јер би у том случају банка захтевала неотплаћени део главнице индексиран у швајцарским франциma, у складу с важећим планом отплате. Ипак, ова опција вероватно не одговара већем броју корисника, с обзиром на то да је за њу потребно обезбедити одређену количину новца, у ситуацији када је и задуживање у банкама отежано.

Не треба изгубити из вида ни могућност да банка након што клијент поднесе тужбу за раскид уговора пристане на измену уговора, тако да се успостави једнакост узајамних давања, што би опет довело до умањења месечне обавезе дужника, што је у овом тренутку приоритет број један у проналажењу епилога за овај велики проблем.

Берза за почетнике

Прича о берзи обилује специфичним терминима, а настанак и употреба тих термина вероватно имају своје оправдање у специфичности тржишта или брзини трговања. Исти ти термини непознаница су многима и могу створити чак одбојност и подозрење према овом облику трговања. Овај текст је покушај да се прича о берзи исприча на другачији начин

Реч берза потиче од касполатинске речи *bursa* у значењу торба, врећица за новац. Од свог настанка па до данас тај израз означава специфично тржиште, са јасном асоцијацијом. Настала као финансијска, берза данас може бити (према предмету) и робна, али и мешовита, валутна. За берзу хартијама од вредности каже се и ефектна берза.

Ако између свих опција које вам стоје на располагању за улагање новца, желите да свој новац уложите на тржиште капитала односно у куповину хартија од вредности онда ћете куповати на берзи. Једина таква берза у Србији јесте Београдска берза.

На Београдској берзи се тренутно тргује акцијама и обвезницама, а прописима је предвиђено и трговање дужничким хартијама од вредности, варантима, дериватима, депозитним потврдама и др.

У овом тексту говорићемо о трговини акцијама.

Прописи

Закон о тржишту капитала („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011) уређује:

- јавну понуду и секундарно трговање финансијским инструментима (што је сваки промет акција, након оснивања акционарског друштва);
- регулисано тржиште, мултилатералну трговачку платформу и ОТЦ тржишта у Републици Србији;
- пружање инвестиционих услуга и обављање инвестиционих активности, укључујући издавање дозвола за рад и уређивање инвестиционих друштава и других учесника на тржишту капитала;
- обелодањивање финансијских и других података, као и обавезе извештавања издавалаца и јавних друштава у складу са овим законом;
- забрану преварних, манипулативних и других противзаконитих радњи и чињења у вези с куповином или продајом финансијских инструмената, као и у вези са остваривањем права гласа у вези са хартијама од вредности које издају јавна друштва (друштва чијим се акцијама тргује јавно);
- клиринг, салдирање и регистровање трансакција финансијским инструментима, као и организацију и надлежности Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности;
- организацију и надлежности Комисије за хартије од вредности.

Циљеви тог закона јесу заштита инвеститора, обезбеђење праведног, ефикасног и транспарентног тржишта капитала и смањење системског ризика на тржишту капитала.

Берза је врло осетљиво тржиште и мора да одговори на нове захтеве инвеститора и прати дешавања у привреди. Та потреба мењања у сталном је сукобу са спором регулацијом тржишта. С друге стране, регулисати ово тржиште веома је важно. Берза је у сталном развоју. Кроз своју историју морала је да се избори пре свега са онима који се увек изнова досете како да што пре и што је могуће више зараде. Принцип да је дозвољено све оно што није забрањено најјаче делује управо на берзи. Овакве намере спречавају се прописивањем општих, описних одредаба, под које се онда могу подвести такви случајеви, па је, примера ради, у Закону о тржишту

Електронска комуникација

Савремена технологија (електроника) обезбедила је место и за трговање хартијама, што је до фантастичних размера убрзало трговање и омогућило 24-часовно трговање (у Србији то још увек није случај). Први берзански састанци у Србији у деветнаестом веку одржавани су у кафани „Босна", а данас је за то довољан само рачунар.

У Србији је омогућено електронско комуницирање са брокерско-дилерским друштвом, па на тај начин (уместо физичким присуством) можете давати налоге, добијати извештаје о својим трансакцијама или добити извештај о тренутном стању вашег портфеља, али и историјски преглед, можете такође водити рачуницу трошкова и зараде, уложених средстава и тренутне вредности акције.

Нека брокерско-дилерска друштва нуде и могућност трговања на иностраним берзама. И сама Београдска берза нуди низ сервиса за праћење трговања и то у реалном времену, па се подаци о трговању могу добити путем интернета, СМС поруке.

Нагласимо овде још једном да брокер није инвестициони саветник. Уколико желите да вас неко саветује, морате ангажовати инвестиционог саветника. И брокер и инвестициони саветник похађали су курсеве које је организовала Комисија за ХОВ и могу се тим пословима бавити само ако су положили испите за та звања. С друге стране, инвестициони саветник не може испостављати ваше налоге на берзи.

Прослушавање...

Шта је то „ћутање управе"?

Ситуација која настаје када управни орган, у законом прописаном року, не донесе решење по захтеву странке.

Шта означава латински израз *cessio vindicationis*?

У питању је фиктивна предаја ствари која се налази у државини трећег лица: стицалац стиче својину у моменту закључења уговора, са правом да од трећег, код кога се ствар налази, захтева њену предају тужбом *actio rei vindicatio*.

Шта је то *побијање дужникових правних радњи*?

Сваки поверилац чије је потраживање доспело за исплату, и без обзира на то кад је оно настало, може побијати правну радњу свог дужника која је предузета на штету поверилаца.

Шта означава латински израз *lus tollendi*?

Право туженог држаоца ствари да оно што је учинио ради улепшавања и побољшања ствари одвоји и задржи за себе.

Шта је то *либераторна узукапија*?

Изворно *usucapio libertatis*, овај израз означава начин престанка права службености услед невршења праћеног противљењем власника послужног добра вршењу службености.

Привремене мере и мере обезбеђења у судским споровима повреде интелектуалне својине

У судским поступцима који за предмет имају повреду индустријске својине, привремене мере се релативно често улажу у поступку који је и иначе хитан, а смисао је у томе да се оштећени обезбеди од даљег неовлашћеног коришћења свог дела или предмета сродног права

Стварање интелектуалних добара укључује инвестиције, време, интелектуални напор и ризик у фази припреме, истраживања, развоја и евентуално производње (патент, индустријски дизајн, топографије интегрисаних кола). С друге стране, интелектуална добра релативно је лако и једноставно имитирати (музика, софтвер, веб дизајн, жиг). Ако се имитација, односно неовлашћено коришћење, не спречи, стваралац интелектуалних вредности не може да поврати своју иницијалну инвестицију, оствари припадајући профит, те губи мотивацију и средства за даље иновирање односно стварање.

Циљ правне заштите јесте спречавање могућности неовлашћеног коришћења интелектуалних добара од стране трећих лица у комерцијалне сврхе, односно заустављање већ нанете имовинске штете и нарушеног угледа, до правноснажног окончања спора.

Иако су прихваћени глобални минимални стандарди и постигнут одређен степен хармонизације кроз међународне уговоре и конвенције (Париску конвенцију о заштити индустријске својине, Бернску конвенцију о заштити књижевних и уметничких дела, Споразум о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС споразум), Уговор о жиговном праву и Уговор о патентном праву и др.), lex specialis закони о интелектуалној својини се ипак разликују.

Како функционише грађанскоправна заштита интелектуалне својине?

Ауторско и сродна права

(Закон о ауторском и сродним правима, „Службени гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012)

Ауторско дело оригинална је духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине.

Законодавац је сагласан да повреду ауторског или сродног права чини неовлашћено вршење било које радње која је обухваћена искључивим правима носиоца ауторског или сродног права, неплаћање припадајуће накнаде прописане законом или уговором, прекорачење овлашћења датих кориснику али и неизвршавање других обавеза према носиоцу ауторског или сродног права, прописаних законом.

Аутор, носилац ауторског или сродног права, може тужбом да захтева: утврђење повреде права; престанак повреде права; уништење или преиначење предмета којима је извршена повреда права (укључујући и примерке предмета заштите, њихове амбалаже, матрице, негативе

ИЗ ПРАКСЕ

У судској пракси, на пример, води се спор о повреди ауторских права редитеља на дугометражном играном филму и на снази је привремена мера забране саопштавања јавности у форми јавног емитовања истог дела од стране продуцента (туженог). Како је у питању промотивни дугометражно-играни филм о познатом научнику српског порекла, и жеља да се причом о његовом животном путу промовише српска наука и стваралаштво, као и афирмише и учини ближим лични опус научника, фондацији која је осмислила пројекат из кога је настао филм, привременом мером забрањена је даља промоција ауторске форме до краја судског поступка.

На овај начин, битно је нарушена чињеница да је аудиовизуелно дело сложена коауторска форма (коаутори филмског дела: писац сценарија, режисер, главни сниматељ, односно ако је музика битан елеменат филмског дела и компонована је за то дело, онда је и композитор коаутор филмског дела). Усвајањем привремене мере у конкретном случају, оштећена су права других коаутора на овом делу, као и сродно право филмског продуцента – који је у филм уложио иницијална средства, судбина филма је неизвесна, фестивалска каријера доведена у питање и то за све време до правноснажности пресуде под условом да тужилац (редитељ) исту парницу и добије.

предмета заштите, да је то коришћење било законито; искључење тог лица као члана привредног друштва, ако је то лице члан привредног друштва; раскид радног односа за то лице, ако је то лице запослено у правном лицу; објављивање пресуде у јавном гласилу о трошку туженог.

Поступак по тужби је хитан. Тужба због повреде пословне тајне може се поднети у року од шест месеци од дана када је тужилац сазнао за повреду и учиниоца, а најкасније у року од три године од дана кад је повреда учињена.

На захтев лица које пружи релевантне доказе да може настати штета због неовлашћеног прибављања, откривања или коришћења пословне тајне од стране другог лица, суд може да одреди **привремену меру** одузимања или искључења из промета предмета који садрже или који су настали повредом пословне тајне, средстава за производњу тих предмета, односно меру забране настављања започетих радњи којима се врши или би се могла извршити повреда пословне тајне.

На захтев лица које пружи релевантне доказе да може настати штета због неовлашћеног прибављања, откривања или коришћења пословне тајне од стране другог лица, као и постојања оправдане сумње да ће докази о томе бити уништени или да ће их касније бити немогуће прибавити, суд може у хитним случајевима да приступи **обезбеђењу доказа** и без претходног обавештавања или саслушања (претрес просторија, возила, књига, докумената, база података, заплена предмета, докумената, блокада банкарских рачуна, одузимање готовог новца и хартија од вредности, испитивање сведока и вештака, и предузимање других мера у складу с прописом којим се уређује извршни поступак).

Привремене мере и обезбеђење доказа могу се тражити и пре подношења тужбе због повреде пословне тајне, под условом да се тужба поднесе у року од 30 дана од дана доношења решења о одређивању привремене мере/решења о одређивању обезбеђења доказа.

На захтев лица против кога је поднета тужба због повреде пословне тајне или покренут поступак за одређивање привремене мере, односно за обезбеђење доказа, суд може на терет тужиоца да одреди одговарајући новчани износ као средство обезбеђења у случају неоснованости захтева.

Судови и други надлежни органи дужни су да предузимају одговарајуће мере ради очувања тајности неоткривених информација заштићених у складу са одредбама овог закона и другим прописима којима је уређена заштита тајности судског поступка.

Алати интерне ревизије и изазови ефикасне управе

У институцијама и организацијама које немају системе финансијског управљања, процене пословних ризика и успостављену јединицу интерне ревизије, углавном не постоји дефинисана мисија, визија, стратегија, нити су формулисани стратешки циљеви пословања. Управо се у томе крију изазови ефикасне управе

Модеран привредни систем једне земље јесте онај систем који је способан да достигне и одржи висок животни стандард свих својих грађана и да обезбеди једнак приступ за све – образовању, здравству, запошљавању. Ефикасна државна управа представља један од главних услова изградње модерног друштва и здраву основу за развој привредног система. Како у Србији скоро две трећине запослених ради у јавном/државном сектору, увођење интерне ревизије у тој сфери представља мали, али веома значајан корак на путу модернизације и нормализације функционисања државне управе, привреде и друштва у целини.

Повећање животног и економског стандарда грађана представља циљ и политику сваке владе. Да би тај циљ постигла, влада треба да донесе сијасет тешких одлука. Успостављање баланса између онога шта се мора, да би се смириле социјалне тензије, и онога што треба учинити, да би се побољшао животни стандард грађана, увек је представљао тежак и не толико популаран посао у Србији. Оно око чега, ипак, постоји друштвени консензус, јесте побољшање функционисања и ефикасности државне управе. Основно питање које се поставља у том случају јесте питање институција, друштвених група или особе који ће бити задужени за увођење система добре управе у Србији. Најзначајнију подршку свакако мора дати влада доношењем јасних закона и стратегија, затим долазе све државне институције, органи и агенције задужени за економски и социјални развој и на крају, али ништа мање значајну улогу мора имати ефикасно устројена интерна ревизија.

Сама интерна ревизија у јавном сектору посматра се као функција коју обавља овлашћена, организационо и функционално независна јединица интерне ревизије или интерни ревизор. Институт интерних ревизора (*The Institute of Internal Auditors, IIA*) дефинише интерну ревизију као независну и објективну оцењивачку и консултантску активност осмишљену да „увећа вредност" и побољша пословање организације. Кроз систематичан и дисциплинован приступ који примењује у оцењивању активности, интерна ревизија помаже организацији у остваривању планираних циљева. Правилник о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору („Сл. гласник РС", бр. 99/2011, у даљем тексту Правилник) предвиђа да су јединица за интерну ревизију или интерни ревизор, функционално и организационо независни, те да о својим налазима и препорукама за отклањање недостатака директно извештавају руководиоца корисника јавних средстава или УО. **Функционална независност** успоставља се независним стратешким планирањем, спровођењем и извештавањем

њиховог става према раду интерне ревизије зависиће и опхођење менаџмента и запослених према истом: ако руководство схвати предности које му интерна ревизија пружа и према њиховом раду се опходи са занимањем и пажњом, тако ће се понашати и остали запослени. И супротно, ако руководство има шиканирајући или прикривајући приступ према ревизији, идентично ће се понашати и сви остали запослени у институцији.

На крају године, руководилац интерне ревизије сачињава годишњи извештај о раду јединице интерне ревизије коришћењем упитника који припрема и објављује Централна јединица за хармонизацију Министарства финансија (на интернет презентацији). Руководилац интерне ревизије дужан је да руководству институције у којој обавља ревизију или УО достави годишњи извештај до 15. марта текуће године за претходну годину.

Уместо закључка

Да би се посао интерне ревизије квалитетно обавио, од ревизора се очекује да буду не само одговорни већ и храбри у извештавању о уоченим недостацима или евентуалним малверзацијама институције у којој су запослени. То подразумева подизање читаве организације интерних ревизора у јавном сектору на виши ниво, њихову сталну едукацију, доношење закона из ове области и повезивање с ревизијама развијених земаља. Имајући у виду да успешност ревизије суштински зависи од људског капитала, циљ надлежне организације за успостављање интерне ревизије у јавном сектору треба да буде: подизање нивоа знања ревизора (правних, економских и других), подстицање употребе информатичких технологија у раду и учења страних језика, као и залагање за формирање програма дипломских, постдипломских, односно мастер и докторских студија из ове области.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

● Правилник о условима за признавање, поступку признавања ознака за мирна вина и нека специјална вина са географским пореклом, као и о начину производње и обележавања мирних вина и неких специјалних вина са географским пореклом, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 121/2012 од 24. 12. 2012. године.

– примењује се од 1. фебруара 2013. године

● Посебан колективни уговор за запослене у установама студентског стандарда, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 14/2007 и 7/2010. године.

– важи до 14. фебруара 2013. године

● Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехрамбених производа са ознакама географског порекла, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 92/2012 од 26. 9. 2012. године.

– ступа на снагу 1. марта 2013. године

СУДСКО-АДВОКАТСКИ РОКОВНИК ЗА 2013.

Уважавајући примедбе и предлоге својих дугогодишњих корисника, издавачко друштво ИНГ-ПРО д.о.о. објавило је Судско-адвокатски роковник за 2013. у два одвојена дела, у препознатљивом и општеприхваћеном решењу у тврдом кожном повезу, формата Б5, високог квалитета двобојне штампе и израде.

Због заказивања рочишта више месеци унапред у наредној години, а на предлог појединих судова, седмични систем је проширен све до средине априла 2014. Списак судова и јавних тужилаштава такође је употпуњен адресама и бројевима телефона.

Први део, **Роковник**, 240 страна, садржи:

- Месечни систем
- Седмични систем
- Евиденцију решених предмета по месецима и финансије
- Судске таксе и адвокатске тарифе
- Додатак: Важни датуми, Православни календар за 2013. и 2014, Важни телефони, Амбасаде, Србија и Црна Гора у километрима, Мерне јединице, Телефонски именик и Белешке

Други део, **Именик**, 330 страна, садржи:

- Преглед судова и јавних тужилаштава са адресама и бројевима телефона
- Именик арбитара и миритеља у поступку мирног решавања радних спорова
- Списак извршитеља
- Списак судских вештака
- Списак судских тумача
- Адресар адвоката по адвокатским коморама

Судско-адвокатске роковнике за 2013. можете поручити на бројеве телефона: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822 или е-поштом на ingpro@ingpro.rs

Порески календар

5. ФЕБРУАР

- Збирна пореска пријава за порезе по одбитку – Обрасци ПП ОД, ПП ОД-1 и ПП ОПЈ-1 до ПП ОПЈ-8
- Периодична декларација за допремљену или отпремљену робу преко границе
- Евиденција о збиру дневног промета по аутоматима – Образац ЗДП и о стању механичких и електронских бројчаника аутомата – Образац СБ
- Месечни обрачун оствареног промета за свако уплатно-исплатно место кладионице – Образац МОП
- Збирни месечни обрачун накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама – Образац ЗМОН – Приређивачи игара на срећу у играчницама (доставља се Пореској управи и Управи за игре на срећу)
- Плаћање накнада за игре на срећу
- Обавештење о закљученим уговорима о извођењу естрадних програма забавне и народне музике и других забавних програма – Образац ОЗУ
- Обавеза послодавца да приликом исплате зарада Пореској управи достави извештај о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом у складу са законом – Образац ИОСИ
- Порез на доходак на остале приходе – Образац ПП ОПЈ 2 до ПП ОПЈ 8
- Боравишна такса (за период 16. 1. 2013. – 31. 1. 2013.)

11. ФЕБРУАР

- Месечни извештај о пословању отвореног, односно затвореног инвестиционог фонда на прописаном обрасцу ОИФ, ЗИФ за претходни месец
- Месечни извештај о пословању друштва за управљање за претходни месец, на прописаном обрасцу
- Подношење обрасца ПИД ПДВ-1 уз пореску пријаву ППППДВ за јануар – порески обвезници који претежно врше промет добара у иностранство
- Месечни извештај о улагању у дужничке хартије од вредности – издаваоци резиденти и нерезиденти – Образац ХОВ
- Месечни обрачун пореза на премије неживотног осигурања – Образац МОППНО
- Извештај о извршеним расходима за плате у месецу – Образац ПЛ – подносе локалне власти (директни и индиректни корисници средстава буџета)
- Накнада за коришћење грађевинског земљишта
- Пољопривредно газдинство које деривате нафте користи као моторно гориво за пољопривредне сврхе Пореској управи подноси захтев за рефакцију плаћене акцизе – Образац РЕФ-ПГ – најраније 10. 2. 2013.

18. ФЕБРУАР

- Годишњи порез на имовину по решењу органа јединице локалне самоуправе
- Подношење пореске пријаве за ПДВ и плаћање ПДВ-а за претходни месец
- Радиодифузна организација доставља ПИ податке о приходима односно трошковима, са раздвојеним основама стицања, као и попис емитованих интерпретација из репертоара ПИ
- Обавеза брокерско-дилерског друштва да Комисији за хартије од вредности достави извештај о свом пословању

Структура и садржина јавног уговора у пројектима јавно--приватног партнерства

Дефинисању јавног уговора треба приступити с посебном пажњом, зато у овом броју представљамо модел оваквог уговора, уз детаљна упутства за његово сачињавање и опсежан коментар уговорних одредаба

У новембарском издању нашег часописа објављен је чланак „Модели реализације пројеката заснованих на сарадњи јавног и приватног сектора" у којем је, поред осталог, дат речник појмова јавно--приватног партнерства.

Готово да нема области или засебне теме која се уређује Законом о јавно-приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС", број 88/11 – у даљем тексту: Закон), а која не захтева претходно добро познавање основних појмова јавно-приватног партнерства. Ово посебно важи ако се има у виду део Закона којим се дефинише садржина Предлога пројекта јавно-приватног партнерства и Предлога за доношење концесионог акта (одредбе чл. 27. и 29. Закона), као и садржина уговора о јавно-приватном партнерству, тзв. јавног уговора (члан 46. Закона) који проистиче из спроведених процедура припреме пројекта и одабира партнера прописаних Законом. Из тих разлога, у наставку текста, у којем дајемо пример модела јавног уговора институционалног модела јавно-приватног партнерства, с коментаром уз чланове уговора, полазимо од дефиниције појединих појмова без чијег познавања није замисливо како креирање јавног уговора, тако ни његова примена.

Појмови које доносимо у уводном делу текста не односе се само на контекст јавног уговора, већ и на одређење појма носилаца и других учесника у процесу успостављања односа јавно-приватног партнерства, на процедуру припреме предлога пројекта, одабир приватног партнера, доделу јавног уговора, као и на заштиту права учесника у поступцима доделе јавних уговора.

Будући да су основни облици јавно-приватног партнерства **уговорно** јавно-приватно партнерство, **институционално** јавно-приватно партнерство, и **концесија**, то јавни уговор представља двострано обавезујући правни акт са елементима концесије или без њих, који се закључује у писаном облику између јавног и приватног партнера, односно јавног или приватног партнера и тзв. друштва за посебне намене. Јавним уговором уређује се, дакле, уговорно или институционално јавно-приватно партнерство или концесија која представља уговорни облик јавно-приватног партнерства са елементима концесије. При том, друштво за посебне намене (ДПН) јесте привредно друштво које оснива приватни и/или јавни партнер. Ово друштво се обавезно оснива ради реализације јавног уговора и обавља само ону делатност због које је основано, осим ако предлогом пројекта јавно-приватног партнерства или концесионим актом није одређено другачије. Јавни партнер је најчешће једно јавно тело, а може да буде и више јавних тела која с приватним партнером или са ДПН-ом закључују јавни уговор, односно која су повезана чланством у заједничком привредном друштву. Јавно тело је државни орган, јавно предузеће,

РЕШАВАЊЕ СПОРОВА И ПРИМЕНА ПРАВА

Члан 13.

Евентуалне спорове стране овог уговора настојаће да реше споразумно, или арбитражом, и то, пред Арбитражним судом при Међународној трговинској комори у Паризу.

Одлука суда из става 1. овог члана је коначна.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ

Члан 14.

Измене и допуне овог уговора, у случају из члана 6. став 4. овог уговора врше се на начин и по процедури по којој је закључен овај уговор.

Измене и допуне овог уговора може и у сваком другом случају да затражи било која страна овог уговора са чијим захтевом је неопходно да се сагласи друга страна овог уговора.

ПРИМЕРЦИ УГОВОРА

Члан 15.

Овај уговор сачињен је у четири истоветна примерка, од којих по два примерка задржава свака уговорна страна.

СТУПАЊЕ НА СНАГУ УГОВОРА

Члан 16.

Текст Нацрта овог уговора био је предмет разматрања и одлучивања Скупштине општине _____ која је на седници одржаној _____ 2013. године дала сагласност на Нацрт јавног уговора.

Овај јавни уговор ступа на снагу даном потписивања, а почиње да се примењује даном ступања на снагу Уговора о оснивању ДПН-а.

Јавни партнер

_____

Приватни партнер

_____

Право правних лица на накнаду нематеријалне штете

У судској пракси постоје размимоилажења када је реч о праву правног лица на накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа. Тим поводом огласио се Врховни суд Србије, а одредбе преднацрта Грађанског законика, чини се, одлазе корак даље наговештавајући могућност да и правним лицима буде признато право на накнаду нематеријална штете

Правно лице нема право на правичну новчану накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа, јер то није законом призната штета. Такво стање је *de lege lata*, у смислу одредбе члана 200. Закона о облигационим односима, а такав став заузима и судска пракса, према више одлука Врховног суда Србије.

На седници Грађанског одељења од 5. фебруара 2001, Врховни суд Србије заузео је следеће правно схватање:

„Правно лице нема право на правичну новчану накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа, јер то није законом призната штета."

Овако заузето правно схватање образложено је:

„У судској пракси постоје различите одлуке о томе да ли правно лице има право на накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа, па се показује потребним заузимање правног става о томе.

При решавању наведене дилеме треба имати у виду да када је посебним законом (на пример, Законом о заштити проналазака, техничких унапређења и знакова разликовања у члану 117. прописано да штетник одговара по општим правилима о накнади штете или да по истим правилима оштећени има право на накнаду штете, то не значи да сваки оштећени има право на сваку законом прописану накнаду штете. У питању је упућујућа норма, а то у овом случају значи да се пре свих морају имати у виду одредбе чланова 155. и 200. став 1. Закона о облигационим односима. Према одредбама члана 155. Закона о облигационим односима штета је и наношење другоме физичког или душевног бола или страха (нематеријална штета), а према одредбама члана 200. став 1. истог закона суд ће досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству, и за претрпљене болове због повреде угледа. Из таквих одредаба, по логици ствари, следи да право на правичну новчану накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа има само физичко лице, јер само оно може претрпети душевне болове. Такве болове због повреде угледа не трпи правно лице, па му због тога наведена накнада није законом призната.

Из свега изложеног **следи закључак да правно лице нема право на правичну новчану накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа**, јер то није законом призната штета. Тиме се не оспорава право свакоме да заговара законско признање тог права правном лицу уз напомену да је тешко пронаћи оправдане научне и животне основе за то.

Сходно свему изложеном наведено правно схватање показује се законитим."

Изнетим је судска пракса потврдила став да је Закон о облигационим односима из 1978. године прихватио **субјективну концепцију неимовинске штете**. Наиме, у члану 155. став 1. Закона о

Нематеријално добро нема цену и због тога је тешко одредити новчану накнаду када је ово добро повређено.

литератури, такође, проналазимо ставове да се судови, у немогућности тачног утврђења материјалне штете у случају повреде права личности правног лица, досуђујући новчану накнаду, сналазе „заклањањем иза растегљивог појма неимовинске штете".

Бивше републике СФРЈ, Република Словенија и Република Хрватска, својим законима о облигационим односима уводе и одредбу према којој право на накнаду нематеријалне штете признају и правним лицима. Облигацијским законом („Уредни лист РС", број 83/01), и то чланом 183, Словенија је увела право правних лица на накнаду нематеријалне штете. За остваривање овог права, правно лице мора доказати повреду угледа или доброг имена и да обавезивање штетника на накнаду нематеријалне штете оправдавају околности случаја.

Закон о обвезним односима Републике Хрватске из 2005. године, захтева строже критеријуме од словеначког законика. Чланом 1100 наводи: „За повреду угледа и других права особности правне особе суд ће, ако нађе да то тежина повреде и околности случаја оправдавају, досудити јој правичну новчану накнаду, независно од накнаде имовинске штете, а и кад ње нема." Значи потребна је тежа повреда, а она се цени кроз негативне имовинске ефекте на пословање и приход правног лица, које је повреду претрпело, односно повреда пословног угледа мора произвести тешке негативне последице по имовину правног лица.

Ценећи одредбе преднацрта Грађанског законика, и Република Србија планира да се уврсти у правне системе који правним лицима признају право на накнаду нематеријална штете. Тако члан 226. друге књиге преднацрта Грађанског законика – Облигациони односи, одређује: „Правна лица имају право на правичну накнаду штете због повреде угледа или других вредности које произлазе из природе њиховог субјективитета."

Преднацрт српског Грађанског законика, како видимо, не поставља услов у виду тежине повреде која је настала за правно лице. С обзиром на то да је код правних лица претежни, ако не и једини показатељ повреде угледа имовински ефекат, према нашем мишљењу, право на накнаду штете имаће оно правно лице које докаже да је повреда угледа или других вредности оставила последице по његово пословање, приход, а које као крајњи циљ има имовински губитак. Међутим, за разлику од материјалне штете, где се јасно може утврдити висина те штете преко математичко-економских показатеља, код накнаде нематеријалне штете, из члана 226. преднацрта српског Грађанског законика, имовински губитак се не може прецизно утврдити мада је, несумњиво, присутан. Због тога суд мора прибећи одредби члана 224. Закона о парничном поступку, који прописује да „ако се утврди да странци припада право на накнаду штете, на новчани износ или на заменљиве ствари, али се висина износа, односно количина ствари не може утврдити или би се могла утврдити само са несразмерним тешкоћама, суд ће висину новчаног износа, односно количину заменљивих ствари одредити по слободној оцени."

Дакле, одредбом члана 226. преднацрта, Комисија за израду Грађанског законика прати савремене тенденције, посебно праксу Европског суда за људска права у примени члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права у погледу уравнотежене заштите угледа правног лица и слободе изражавања.

Преглед новина у Кривичном законику

Изменама и допунама Кривичног законика нормирана су нека сасвим нова кривична дела, прецизирани су услови за примену појединих института, а сâм Законик је усаглашен с међународним стандардима и препорукама

Крајем прошле године Народна скупштина је усвојила Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Службени гласник РС”, бр. 121/12, у даљем тексту Закон). Већ први поглед на текст Закона упућује на закључак да је Министарство правде и државне управе предложило нужне, али не и све неопходне измене Кривичног законика.

Закон има свега 45 чланова, а према свом карактеру измене и допуне могу се сврстати у неколико група:

1. један број измена и допуна представља исправљање правнотехничких, језичких или логичких грешака у тексту Кривичног законика (на пример, члан 28. или члан 34. Закона);

2. у општем делу Кривичног законика извршена је корекција и прецизирање услова за примену појединих института и то је друга врста измена Закона (чланови 3–5);

3. трећу групу измена чине интервенције које су последица усаглашавања нашег Кривичног законика с међународним стандардима и препорукама (члан 12. ст. 2. и 3);

4. последња група измена и допуна Кривичног законика последица је намере да се омогући ефикаснија борба против корупције, као и да се обезбеди потпунија кривичноправна реакција на поједине појаве. Овим изменама и допунама нормирана су нова кривична дела, брисана нека од постојећих кривичних дела или су извршене измене конститутивних елемената појединих кривичних дела (на пример, члан 21. и члан 22).

Најважније измене и допуне у општем делу КЗ-а

У члану 3. ст. 1. Закона прецизирају се услови под којима се може одредити да се казна затвора извршава у просторијама у којима осуђени станује, дакле, прецизније се одређују услови за тзв. кућни затвор. У ст. 2. истог члана прописује се да у случају самовољног напуштања „кућног затвора” суд може одредити да осуђени остатак казне затвора извршава у установи за извршење кривичне санкције. Тачније, прописује се да у случају повреде основног правила за извршења казне у условима „кућног затвора” суд може опозвати своју одлуку и наложити извршење казне у заводу за извршење кривичне санкције.

Чланом 4. Закона мења се досадашњи чл. 46. Кривичног законика. Нормира се обавеза пуштања на условни отпуст осуђеног који је издржао две трећине казне, уколико је ресоцијализација остварена. Да ли је ресоцијализација остварена суд закључује на бази основног критеријума, очекивања да ће се осуђени на слободи добро владати, а нарочито да до истека изречене казне неће извршити ново кривично дело. Испуњеност основног критеријума за условни отпуст суд ће ценити на основу владања осуђеног и извршавања радних обавеза током издржавања казне, као и других околности које показују да је остварена сврха кажњавања. Имајући у виду садржину промена, можемо закључити да **Закон поставља блаже услове за примену условног отпуста** од услова који су до сада били предвиђени Кривичним законником.

искоришћавања овлашћења које само по себи не подразумева било који вид противправности, јер је одговорно лице поступало сагласно датим овлашћењима?

Законодавац је прописао **још једно ново, сложено кривично дело**, а то је злоупотреба у вези са јавним набавкама (члан 234а. КЗ-а). Извршилац облика кривичног дела из става 1. јесте одговорно лице у понуђачу или предузетник понуђач. Радња извршења је подношење понуде с лажним подацима, на недозвољен начин договарање с понуђачима или предузимање сваке друге противправне радње у намери да се утиче на наручиоца. Премда се у ставу 1. инкриминишу радње понуђача, у ставу 2. нормиран је облик кривичног дела у коме се као извршилац јавља одговорно или службено лице у наручиоцу. Радња извршења у ставу 2. је искоришћавање или прекорачење овлашћења или невршење дужности које укључује и кршење прописа о јавним набавкама. Штета јавним средствима је конститутивни елемент и кривичноправна последица овог облика кривичног дела из ст. 2. У трећем ставу прописује се квалификовани облик кривичног дела из ст. 1. и 2. и то према вредности јавне набавке (150 милиона динара). Став 4. прописује посебан и факултативни основ за искључење кажњивости за облик кривичног дела из става 1. и то у ситуацији када учинилац добровољно открије извршење кривичног дела, пре него што је донета одлука у поступку јавне набавке.

У члану 29. Закона врши се брисање кривичног дела из члана 336а. Кривичног законика, недозвољено јавно коментарисање судских поступака.

Проширен је опсег кажњивости код кривичног дела примања мита из члана 367. КЗ-а (члан 37. Закона). Кривично дело се може извршити захтевањем, примањем поклона или обећања или користи да се у оквиру свог овлашћења, али и у вези са својим овлашћењем изврши радња, која не би смела да се изврши или не изврши радња која би морала да се изврши. Дакле, није неопходно да радња спада у службени делокруг извршиоца, већ је довољно и да је у питању радња која је у вези са службеним овлашћењима извршиоца. Измена ће свакако олакшати доказивање извршења овог кривичног дела, али она не елиминише обавезу суда да тачно означи радњу за коју је учинилац захтевао или примио имовинску корист или обећање користи. Тачно означавање радње службеног лица, код кривичног дела примања мита, поводом које се тражи, односно прихвата понуда поклона или друге користи захтев је судске праксе изражен у Одлуци Врховног суда Србије, Кж I 273/78.

Најбројније измене извршене су у глави XXXIV Кривичног законика. Прописана су нова кривична дела (члан 41. Закона) којима се санкционишу поједине појаве повезане с тероризмом, а кривичном делу из члана 391. КЗ-а међународни тероризам промењен је назив у тероризам. У погледу кривичног дела из члана 391. КЗ-а извршене су и друге интервенције с циљем да се елементи овог кривичног дела усагласе с међународним документима који се баве санкционисањем тероризма.

НОВО КРИВИЧНО ДЕЛО КАО ИЗРАЗ НОВИХ ПОТРЕБА

У члану 33. Закона уводи се кривично дело *омогућавање злоупотребе права азила у страној држави* (члан 350а КЗ-а). Радња извршења кривичног дела одређена је алтернативно и представља сваки облик омогућавања држављанину Србије да лажним приказивањем угрожености његових људских права и слобода затражи азил у страној држави. Дело је свршено самим омогућавањем да се затражи азил, није неопходно да се азил у страној држави и добије. Увођење новог кривичног дела из члана 350а. КЗ-а јесте кривичноправна реакција на повећани број лажних азиланата из Србије у земљама Европске уније.

ДР ВЛАДИМИР КОЗАР
доцент на Правном факултету за привреду и правосуђе
Универзитета Привредна академија у Новом Саду
sudski.postupci@legeartis.rs

Заступници и пуномоћници правних лица у парничном поступку

Нови Закон о парничном поступку подиже степен стручности заступања у првостепеном поступку и поступку по жалби, како за физичка лица, тако и за правна, али задржава решења из претходног закона у погледу заступања по ванредним правним лековима

Парнични поступак је општи поступак за заштиту повређених или угрожених грађанских субјективних права. Правила парничног поступка о заступању правних лица од изузетне су важности, јер се сходно примењују и у многим другим грађанским судским поступцима као што су ванпарнични, извршни и стечајни поступак.

Осим на закону и актима друштва, заступање привредног друштва може се заснивати и на изјави воље заступаног (пуномоћје). Питање пуномоћника регулисано је одредбама општег поступка, али има изузетан значај нарочито у привредним споровима.

Закон о парничном поступку, који је почео да се примењује у фебруару 2012. године садржи битне новине у одредбама о заступању, а посебно када су у питању заступник и пуномоћник правног лица. Одређена законска решења, на која указујемо у овом тексту, предмет су критике стручне јавности.

Заступник правног лица у поступку

У Глави IV Закона о парничном поступку, која носи наслов „Странке и њихови заступници", садржане су новине у односу на одредбе претходног закона, полазећи од чињенице да је **у пракси било проблема око разграничења законског заступника и заступника правног лица**. Прецизно је дефинисан појам заступника правног лица, тако што је утврђено да је заступник правног лица у парничном поступку, лице уписано у одговарајући регистар, а које је одређено посебним прописом, општим актом правног лица или одлуком суда. На овај начин Закон о парничном поступку **направио је јасну разлику између законског заступника парнично неспособне странке и овлашћеног лица уписаног у регистар – заступника правног лица**, који се у правној теорији, а и у претходном закону означава термином „статутарни заступник".

Из одредаба члана 77. Закона о парничном поступку може се извести закључак да су потребна два кумулативна услова да би се неко лице сматрало заступником правног лица у парничном поступку и то:

1. да је то лице уписано у одговарајући регистар, и

2. да је то лице (закон вероватно мисли на функцију коју то лице обавља у правном лицу, на пример, директор, извршни директор акционарског друштва, председник извршног одбора банке и сл.) одређено посебним прописом, општим и појединачним актом правног лица (на пример, да је донет пуноважан појединачни акт о избору или именовању тога лица на функцију) или одлуком суда.

Тумачења наведене законске одредбе могу довести до великих проблема у пракси, нарочито у споровима о избору и именовању заступника правног лица или другим статусним споровима. Одредба из члана 482. ранијег Закона о парничном поступку, прецизније је регулисала питање

У прилог таквом закључку иде и могућност опозива и отказа прокуре предвиђена чланом 39. Закона о привредним друштвима што представља начин престанка заступања сличан престанку парничног пуномоћја по члану 92. став 1. у коме је прописано да странка може у свако време да опозове пуномоћје, а пуномоћник може да га у свако време откаже.

С друге стране, као противаргумент изложеном ставу, могло би се навести то да по важећем Закону о привредним друштвима прокуру издаје скупштина друштва с ограниченом одговорношћу, одговарајућом одлуком (ако оснивачким актом, односно статутом није другачије одређено), а не статутарни заступник. Отуда **недостаје** један битан елемент пуномоћја – **изјава воље** статутарног заступника (тј. само пуномоћје), јер „пуномоћници своја овлашћења за заступање вуку из пуномоћја добијеног од заступника привредног друштва", па се прокура по важећем закону, **приближава појму заступника**, који „своја овлашћења за заступање вуку из закона и оснивачких аката депонованих у регистар и објављених". С друге стране, прокуру код акционарског друштва издаје одбор директора (једнодомно управљање), односно надзорни одбор (дводомно управљање). Појам прокуре био је ближи пуномоћју по претходном Закону о привредним друштвима, према коме је прокуру давао и опозивао директор друштва с ограниченом одговорношћу (члан 157. став 1. тачка 8), односно управни одбор акционарског друштва (члан 313. став 1. тачка 5).

Постулациона неспособност и заступање у поступку по ванредним правним лековима

Нови закон прописује да странку у поступку по ванредним правним лековима мора да заступа адвокат, изузев ако је сама адвокат (члан 85. став 3), што значи да су у поступку по ревизији или по предлогу за понављање поступка, странке постулационо неспособне. Ово правило односи се и на правна лица, јер у поступку по ванредним правним лековима не важи изузетак из члана 85. став 2, тј. да пуномоћник правног лица може бити и дипломирани правник с положеним правосудним испитом, који је стално запослен у том правном лицу.

Дакле, у поступку по ванредним правним лековима обавезно је адвокатско заступање од стране квалификованог стручног лица – адвоката, због потребе правосуђа и адвокатуре за ефикаснијим и стручнијим радом, што значи да странке не могу лично предузимати радње у поступку по ванредним правним лековима (јер су постулационо неспособне), а ни преко стално запослених пуномоћника – дипломираних правника с положеним правосудним испитом.

Нови закон, наведеним одредбама, подиже степен стручности заступања у првостепеном поступку и поступку по жалби, како за физичка, тако и за правна лица, а задржава решења из претходног закона у погледу заступања по ванредним правним лековима.

Постулациона способност јесте способност парнично способне странке да сама, лично и непосредно, дакле, без пуномоћника, предузима парничне радње. Другим речима, парнично способна странка има и постулациону способност ако сопственим изражајним средствима, дакле без ичије помоћи или посредовања, може предузимати радње у поступку. Нови закон, међутим, наведеним одредбама предвиђа постулациону неспособност у поступку по ванредним правним лековима (ревизија и предлог за понављање поступка), јер и парнично способна странка ове правне лекове не може предузети без посредства адвоката. Прописано је обавезно заступање од стране адвоката (обавезно адвокатско заступање). У правној теорији истиче се да постулациона неспособност омогућава несметан и ефикасан рад судова и елиминише могућност да се пред судом појављују неуке и праву невичне странке, с тим што је понекад предвиђена да би се заштитила и сама странка, а понекад и сама адвокатска професија.

Продаја стечајног дужника као правног лица

У тексту који следи биће речи о продаји стечајног дужника као правног лица које након продаје наставља да послује тако што задржава свој правни субјективитет, а на место раније регистрованих власника ступа купац стечајног дужника

Законом о стечају, одредбом члана 1. став 2, прописано је да се стечај спроводи банкротством или реорганизацијом, при чему се под банкротством подразумева намирење поверилаца продајом целокупне имовине стечајног дужника, односно стечајног дужника као правног лица, док се под реорганизацијом подразумева намирење поверилаца према усвојеном плану реорганизације и то редефинисањем дужничко-поверилачких односа, статусним променама дужника или на други начин који је предвиђен планом реорганизације.

Дакле, ако нема услова да стечајни поступак крене путем реорганизације, која треба да води ка економско-финансијском опоравку стечајног дужника, под условима и на начин који су утврђени планом реорганизације, стечајни поступак се одвија путем банкротства. Решење о банкротству и уновчењу имовине доноси се под условима прописаним одредбом члана 131. Закона, па ће тако стечајни судија донети решење о банкротству и уновчењу имовине:

1) ако је очигледно да у року за подношење плана реорганизације стечајни дужник не показује интересовање за реорганизацију;
2) ако на првом поверилачком рочишту за то гласа одговарајући број стечајних поверилаца (стечајни повериоци за чија се потраживања на првом поверилачком рочишту учини вероватним да износе више од 70% укупних потраживања стечајних поверилаца донели су одлуку да се стечајни поступак одмах настави банкротством стечајног дужника);
3) ако стечајни дужник не сарађује са стечајним управником или одбором поверилаца ради испуњавања објективних захтева за пружање података и обавештења у складу са одредбама закона;
4) ако стечајни дужник не извршава налоге стечајног судије;
5) ако ниједан план реорганизације није поднет у прописаном року;
6) ако ниједан план реорганизације није усвојен на рочишту за разматрање плана реорганизације.

Уколико решење о банкротству буде донето, наведено даље значи да у складу са одредбом члана 132. Закона, стечајни управник започиње и спроводи продају целокупне имовине или дела имовине стечајног дужника.

Стечајни управник је дужан да изврши процену целисходности продаје стечајног дужника као правног лица, односно целокупне имовине стечајног дужника у односу на продају имовине стечајног дужника у деловима и да о томе обавести одбор поверилаца. Сама продаја имовине стечајног дужника, независно од начина на који ће се вршити, свакако представља најбитнију активност и задатак стечајног управника у стечајном поступку, јер од успешности продаје, односно висине остварених средстава продајом, зависи и остваривање циља стечаја, односно најповољнијег колективног намирења стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине. Начелно, циљ продаје требало би да буде ефикасност стечајног поступка, односно окончање продаје у што краћем року и са што мање трошкова.

субјеката и заступа је стечајни управник, те да се регистар стечајних маса води преко Регистратора стечајних маса, при чему се на услове и поступак именовања Регистратора, као и на његова овлашћења и обавезе, сходно примењују одредбе закона којим се уређује регистрација привредних субјеката, осим ако Законом о стечају није другачије одређено. Дакле, **ово је први пут да се у стечајном законодавству уводи регистрација стечајне масе у Регистру стечајних маса који води Агенција за привредне регистре**. Овде, међутим, треба водити рачуна о томе које су то стечајне масе коју су предмет уписа у Регистру стечајних маса. Наиме, Регистар стечајних маса започео је с радом 23. јануара 2010. године и као такав представља јединствену, централизовану, електронску базу података о стечајним масама стечајних дужника у односу на које је стечајни поступак покренут и спроведен по одредбама новог Закона о стечају који се примењује од 23. 1. 2010.

Регистрација стечајне масе извршиће се по поднетој пријави стечајног управника, који има обавезу да у року од 15 дана од дана доношења решења надлежног суда Регистру стечајних маса поднесе регистрациону пријаву уписа стечајне масе. У вези са уписом стечајне масе у Регистар стечајних маса, може се поставити питање стиче ли она тиме правни субјективитет. Одговор на ово питање је негативан, јер Законом о стечају није признато својство правног лица стечајној маси. Дакле, тешко да би се могло говорити о стицању правног субјективитета, осим ако он није изричито признат, што са стечајном масом није случај. Међутим, ипак се стечајној маси не могу оспоравати неке одлике које су одлике правног субјективитета, а које су иначе својствене правним лицима, а то су у првом реду елементи идентификације какви су матични број, порески идентификациони број, постојање заступника. Коначно, не може се занемарити ни чињеница да се стечајна маса уписује у Регистар стечајних маса, иако, како је већ наведено, тај упис није од конститутивног значаја у смислу стицања правног субјективитета. Дакле, да закључимо, иако уписом у Регистар стечајних маса, стечајна маса стиче одређене елементе правног субјективитета, будући да јој Закон о стечају не признаје правни субјективитет, она га и нема и било би погрешно донети другачији закључак.

У вези са уписом стечајне масе у Регистар стечајних маса, треба имати у виду и то да се она уписује под пословним именом стечајног дужника над којим је обустављен стечајни поступак (услед продаје стечајног дужника као правног лица), како би био настављен над стечајном масом. Међутим, како купац стечајног дужника стиче могућност да у Регистру привредних субјеката изврши одређене промене, које се у првом реду односе на промену власничке структуре, али и на друге промене, може се десити да једна од жељених промена буде и промена пословног имена. Уколико купац привредног друштва у стечају донесе овакву одлуку, те у Регистру привредних субјеката буде извршена промена пословног имена, ово ће резултирати и променом у Регистру стечајних маса, односно промениће се податак о пословном имену стечајног дужника чија је стечајна маса. Наведено не треба да ствара забуну код трећих лица, пошто није ни од каквог значаја за промену правног субјективитета, било стечајне масе, било података о стечајном дужнику, јер је јасно да се ради о истом субјекту права, те да се идентификација правног субјективитета везује за матични број субјекта, а не за његово пословно име. Другим речима, код података о стечајној маси промениће се податак о пословном имену стечајног дужника, јер би вођење регистра на другачији начин, довело у заблуду трећа лица, када би субјект с једним матичним бројем био уписан у регистру привредних субјеката под новим пословним именом (оним за које се одлучио купац стечајног дужника), а у Регистру стечајних маса под именом које је стечајни дужник имао у тренутку доношења решења о обустави стечајног поступка.

Нови Закон о јавним предузећима

Основни разлози за доношења новог прописа о јавним предузећима леже у потреби професионализације њиховог рада, повећања њихове ефикасности и транспарентности рада и резултата

У тексту који следи приказана су основна решења новог Закона о јавним предузећима („Сл. гласник РС”, бр. 119/2012 – у даљем тексту: Закон), уз напомену да је за његову потпуну примену предвиђено доношење већег броја подзаконских аката.

Сходно члану 1. Закона, јавно предузеће је предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе. Јавно предузеће се оснива и послује у складу са овим Законом, законом којим се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса и законом којим се уређује правни положај привредних друштава.

Пошто по дефиницији јавно предузеће обавља делатност од општег интереса, Закон је у члану 2. прецизирао да се под појмом „делатности од општег интереса”, подразумевају делатности које су као такве одређене законом у области:

- производње, преноса и дистрибуције електричне енергије;
- промета нафте и нафтних деривата;
- истраживања, производње, прераде, транспорта и дистрибуције нафте и природног и течног гаса;
- производње и прераде угља;
- железничког, поштанског и ваздушног саобраћаја;
- телекомуникација;
- издавања службеног гласила Републике Србије;
- издавања уџбеника;
- управљања нуклеарним објектима, коришћења, управљања, заштите и унапређивања добара од општег интереса (воде, путеви, минералне сировине, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја);
- производње, промета и превоза наоружања и војне опреме;
- управљања отпадом, као и
- комуналне делатности.

Делатност од општег интереса обављају јавна предузећа, а може да их обавља и:

- друштво капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њихова зависна друштва, као и
- друштво капитала и предузетник, у складу са законом којим се уређује њихов правни положај, када им надлежни орган повери обављање те делатности.

При том, друштва капитала, зависна друштва и предузетник, у обављању делатности од општег интереса имају исти положај као и јавно предузеће, уколико одредбама Закона није друкчије прописано.

Закон таксативно набраја услове које привредни субјект који обавља делатност од општег интереса мора да испуњава да би обављао ту делатност. С друге стране, у члану 8. Закона утврђена је садржина уговора који држава, локална самоуправа или аутономна покрајина закључује када поверава обављање делатности од општег интереса привредном субјекту који није сама основала, како би се на тај начин спречило да се обављање делатности повери субјекту који није у могућности да ту делатност врши (у даљем тексту: уговор).

Један од тих неопходних услова за обављање делатности јесте и имовина јавног предузећа. Имовину јавног предузећа чине право својине на покретним и непокретним

Директор јавног предузећа заснива радни однос на одређено време, на период од четири године.

изричито да садашњим директорима престаје мандат, прописујући обавезу именовања нових директора, то значи да свим постојећим директорима престаје мандат даном када нови директор, који је именован у складу с новим Законом, ступи на посао.

4) Закон не прописује рокове за именовање чланова надзорног ни извршног одбора, па ће јавна предузећа спровести ова именовања у складу са својом динамиком усклађивања са Законом.

Прелазне и завршне одредбе

1) У јавним предузећима у области информисања код којих није извршена својинска трансформација до дана ступања на снагу овог закона, одредбе овог закона примењују се до њихове власничке трансформације.

2) Даном ступања на снагу Закона надзорни одбори јавних предузећа престају да раде, а њиховим члановима престаје мандат.

Даном ступања на снагу Закона управни одбори у јавним предузећима настављају да обављају послове надзорног одбора прописане Законом, до именовања председника и чланова надзорног одбора у складу са Законом.

Даном именовања председника и чланова надзорног одбора у складу са Законом, престаје с радом управни одбор јавног предузећа, а његовом председнику и члановима престаје мандат.

3) Конкурси за директоре у свим јавним предузећима на које се примењује овај закон биће расписани најкасније до 30. јуна 2013. године.

4) Поступци започети до дана ступања на снагу Закона, а који се односе на располагање имовином јавног предузећа веће вредности која је у непосредној функцији обављања делатности за коју је основано јавно предузеће, наставиће се и окончати у складу с прописима по којима су и започети.

5) До доношења новог подзаконског акта о праћењу исплате зарада, примењује се Уредба о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима („Сл. гласник РС”, број 5/2006).

До доношења новог подзаконског акта о преносу трансферних средстава, примењује се Уредба о поступку привремене обуставе преноса трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе, односно преноса припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит предузећа аутономној покрајини („Сл. гласник РС”, бр. 6/06 и 108/08).

Ефекти Закона

Главни ефекат који се очекује од доношења и примене Закона јесте професионализација управе привредних субјеката који обављају делатност од општег интереса, увођење модерних система управљања тим субјектима, те на тај начин знатно побољшање рада привредних субјеката, како кроз квалитет услуга и производа, тако и кроз изналажење нових и савремених процедура у раду, финансијском пословању и управљању.

Будући директори јавних предузећа морају да буду стручњаци у једној или више области из које је делатност од општег интереса за чије обављање је основано јавно предузеће, да имају најмање седам година радног искуства из те области, да нису осуђивани за кривично дело против привреде и правног саобраћаја, да им није изречена мера забране обављања делатности која је претежна делатност јавног предузећа. Конкурсе ће спроводити независна стручна комисија по јасној процедури, уз пуну контролу јавности.

Вршњачко насиље

Постоје разне недоумице у погледу проблема вршњачког насиља, од тога ко је одговоран за ову појаву и да ли се насиље може спречити, преко тога да ли репресија смањује или повећава насиље, па све до тога која је улога школе, породице и друштва у решавању овог проблема. Дилеме су бројне, а једноставни одговори, заправо, не постоје

Мало је оних које не брине насиље међу децом. Због њега су забринути како наставници, тако и ученици и родитељи/старатељи, али и сви други припадници друштвене заједнице. Насиље међу школском децом, а у складу с тим и вршњачко насиље, несумњиво је врло стара појава. Свако од нас из својих школских дана памти појаву честог и континуираног узнемиравања и напада вршњака или групе вршњака. Мало је оних који се не сећају ученика у свом разреду од којих је претила опасност иза сваког ћошка школе. У такве ученике упирали су прстом наставници, ученици, родитељи, такве су ученике најчешће остали одбацивали, с њима нико није хтео да се дружи, а сваки час одељенске заједнице био је посвећен њима. Они би најчешће настављали по старом, а школска искуства говоре да ученици који се насилно понашају тешко мењају своје понашање.

Када је реч о школском насиљу сасвим је сигурно да оно представља сиђушан део сложеног друштвеног ткања, али се и одликује сопственим посебностима по којима се препознаје. Школа се разликује од других друштвених институција, због чега и школско насиље има своје препознатљиве специфичности у односу на друге облике насиља.

Тешко је дати сасвим прецизне податке о стварним размерама и облицима насиља које деца у Републици Србији данас трпе, с обзиром на то да не постоји јединствен систем евидентирања и праћења ове појаве. Ипак, резултати бројних истраживања, које су у протеклих десетак година спроводиле институције из различитих сектора и невладине организације, указују на тренд повећања породичног, а посебно вршњачког насиља међу децом и младима. Постојећи подаци потврђују, такође, да су неповољне друштвене околности у последњој деценији прошлог века и почетком овог децу у Републици Србији изложиле повећаном ризику од насиља.

Према расположивим подацима, у образовно-васпитним установама присутни су најразличитији облици и врсте насиља. Деца су изложена вршњачком насиљу, али и насиљу одраслих. Свакодневно се суочавамо с подацима из медија о томе колико су школе изложене негативном утицају многобројних фактора из окружења, који угрожавају безбедност и правилан развој деце (близина кафића, аутобуске и железничке станице, забавних паркова, пијаца, коцкарница, кладионица, играоница и сл.).

Развој савремених комуникационих технологија довео је до појаве сасвим новог вида насиља злоупотребом информационих технологија међу децом и над њима (електронско насиље): поруке послате електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб сајта, четовањем, кроз форуме, друштвене мреже и сл.

Претходних неколико година у нашој земљи се придаје већа пажња проблемима вршњачког насиља, што је и код нас подстакло истраживања у овој области. У оквиру пројекта *Моја школа – школа без насиља* који је покренуо Унисеф у сарадњи с Министарством просвете и спорта Републике Србије, као и у оквиру пројекта *Психолошки проблеми у контексту друштвених промена*

средине за одрастање деце. Активно се укључујући у позоришне радионице и позоришне представе ове врсте, сама деца треба да пронађу начине да превладају ситуације вршњачких притиска и насиља и то треба да постигну ненасилним путем. У томе им помажу наставници, разноврсним активностима кроз игре, вежбе и импровизације, а посебно организујући мале представе које подстичу дијалог и активно укључивање присутних гледалаца у решавање приказаних проблема кроз деловање „из ликова" у изабраним ситуацијама које су приказане.

Образовно-васпитне установе у превенцији насиља

Образовно-васпитне установе треба доследно и у пуном обиму да примењују:

- Закон о основама система образовања и васпитања,
- Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, и
- Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.

Свака образовно-васпитна установа треба да:

- упозна ученике с правима ученика и обавезама школе у заштити од насиља;
- сачини годишњи програм заштите који ће садржати све елементе прописане Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање;
- формира Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања у саставу који је прописан Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и који одговара сврси и циљу због кога се Тим формира;
- спроводи превентивне, интервентне мере и мере подршке на начин и по корацима који су прописани Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и Посебним протоколом за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама;
- води евиденцију о случајевима насиља, прати и евидентира предузимање и ефикасност предузетих мера.

Шта школа треба да учини на смањењу насиља:

- стварање сарадничке и добронамерне атмосфере међу децом, у којој се насиље не толерише,
- стварање услова за учење и развијање добрих „животних вештина" за сву децу,
- успостављање одељењских/школских правила,
- стварање услова за поштовање донетих правила,
- сарадња наставника, родитеља, стручњака и локалне заједнице, формирањем мрежа заштите од насилног понашања,
- примена конструктивних поступака када се правила не поштују (реституција, медијација, вођени дијалог...),
- осигурање физичке безбедности деце,
- формирање вршњачких тимова којима се деца/млади оснажују за савезништво у супротстављању насиљу.

Улога медија у борби против насиља

Медији ће увек бити заинтересовани за кризни догађај у школи. Многи директори су изразили своју забринутост о томе како сензационализам трагичног догађаја представља проблем за школу. Суочавање с медијима може бити један од најтежих аспеката руковођења кризним догађајем као што је насиље. С друге стране, морамо бити свесни потребе новинара да информишу јавност о догађају. Лош контакт с медијима може ненамерно послати поруку да у школи влада небрига и да је сигурност деце угрожена. Треба одговорити тачно на питања медија, не задржавајући се на непотребним подацима и оним поверљиве природе.

Медији, такође, могу повећати ризик од „копирања" догађаја, услед немара у извештавању, па школа мора бити опрезна када даје информације јавности, јер осетљиви подаци и сензационалистички приступ могу појачати ризик за рањиве ученике и породице.

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тачка 6. Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 3 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (65.165 × 3 = 195.495)	Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (65.165 × 3 = 195.495 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до 17.376 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до 3.476 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тачка 5. Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2. Закона о раду)	Неопорезиво до 2.086 дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тачка 3. Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", број 86/07)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба (одељак IV Програма за решавање вишка запослених...) („Сл. гласник РС", бр. 64/2005... 6/2012)	Десет просечних зарада у Републици (тренутно, 651.650 дин.) за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или у висини динарске противвредности 100 евра по години стажа осигурања	Не опорезује се до износа из претходне колоне, а за лица старија од 50 година живота – без ограничења износа
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Наведени износи се примењују од 1. фебруара 2013. године.

Календар догађаја...

7. ФЕБРУАР 2013.	**Инструктивни семинар: Анализа финансијских извештаја привредног друштва** (вила Народне банке Србије), Привредна комора Србије
7–8. ФЕБРУАР 2013.	**Језичка радионица: Енглески у пословању**, Привредна комора Србије
12. ФЕБРУАР 2013.	**Једнодневни семинар: Уштеде на основу енергетски ефикасног пословања**, Привредна комора Србије
19. ФЕБРУАР 2013.	**Једнодневни инструктивни семинар: Наплата потраживања од инокупаца** (вила Народне банке Србије), Привредна комора Србије
26–27. ФЕБРУАР 2013.	**Дводневни семинар: Интегрисани системи менаџмента**, Привредна комора Србије

Корисни модели правних аката

Одлука о покретању поступка ликвидације

На основу одредбе члана 524, и одредбе члана 525. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 99/2011), сагласно оснивачком акту друштва, члан/ови у функцији Скупштине друштва _____ (*пуно пословно име привредног субјекта над којим се покреће поступак ликвидације*), дана ___.___.___. године, доноси/е _____

ОДЛУКУ
о покретању поступка ликвидације

Над друштвом _____
(*пуно пословно име и адреса привредног субјекта над којим се покреће поступак ликвидације*), уписаним у Регистар привредних субјеката Агенције за привредне регистре, **матични број** _____, ПИБ _____, са пословним бројем рачуна _____, **ПОКРЕЋЕ СЕ ПОСТУПАК ЛИКВИДАЦИЈЕ**.

Разрешава се функције директора и законског заступника друштва _____ _____ (*име и презиме директора*), ЈМБГ: _____, из _____, улица _____, бр. _____.

За ликвидационог управника друштва именује се _____ (*име и презиме ликвидационог управника*), ЈМБГ: _____, из _____ , улица _____, бр. _____.

Пријаве потраживања достављају се на адресу седишта друштва:
Пословно име: _____;
Седиште: (*место*) _____, (*улица*) _____, бр. _____.
Напомена: поред адресе седишта друштва као адреса за пријаву потраживања може се навести и адреса за пријем поште, уколико привредни субјект има посебну адресу за пријем поште која је регистрована у Регистру привредних субјеката.

Позивају се повериоци да пријаве своја потраживања према друштву, најкасније у року од 90 дана, од дана објављивања огласа о покретању поступка ликвидације на интернет страници Регистра привредних субјеката.

наставак на следећој страни ›

Члан 25.

Свака уговорна страна може да откаже уговор крајем сваког календарског тромесечја.

Отказ у писменој форми доставља се другој уговорној страни најмање 30 (тридесет) дана пре истека календарског тромесечја.

Уколико Налогодавац у току рока из претходног става дâ Заступнику налог који се не може извршити у току трајања рока од 30 (тридесет) дана, а Заступник прихвати извршење налога, сматраће се да је Налогодавац повукао отказ уговора.

Члан 26.

Заступник је дужан да у року од 30 (тридесет) дана по престанку уговора по основу отказа или по основу раскида уговора од стране Заступника из разлога садржаних у члану 17. став 3. уговора:
а) Налогодавцу врати све ствари које му је Налогодавац дао ради вршења послова заступања;
б) Налогодавцу преда обрачун послова, укључујући и робу која је предмет налога, а која се у моменту престанка уговора затекла код њега.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 27.

Уговорне стране су сагласне да се на њихова права, обавезе и одговорности, поред одредаба уговора, примењују и одредбе Закона о облигационим односима.

Члан 28.

Уговорне стране су сагласне да евентуалне спорове који проистекну у реализацији уговора решавају споразумно и у духу добрих пословних обичаја, а ако то не буде могуће, уговарају надлежност Привредног суда у _____.

Члан 29.

Уговор је сачињен у 4 (четири) истоветна примерка, од којих сваки потписан и оверен примерак представља оригинал. Свака уговорна страна задржава за своје потребе по 2 (два) примерка.

За Налогодавца

_____

За Заступника

_____

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ